

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Ese odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
 " " " jum. an . . . 2 „ 50 „
 Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ —
 " " " j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
 țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Îar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diocesană în Arad.“ —

Sistemul papal.

[Continuare.]

În timpul lui Ireneu ocure primul document, care răspândește lumină în validitatea bisericei romane. — Este o expresiune multă discutată a lui Ireneu (Adv. haer. III. 3.) carea noi firesce o posedem în o traducere vechiă latină. Față de Gnoșis desfășură Ireneu însemnătatea tradițiunii, ca tradiția fidelă a comunelor apostolice; transmitătorii ei sînt succesorii (dia-choai) episcopilor lor. Dar a inspira succesiunile tuturor comunelor ar fi prea prolesu: el voese a se mulțami cu „*maximae et antiquissimae et omnibus cognitae, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et Paulo Romae fundatae et constitutae ecclesiae*“ „*ad hanc enim ecclesiam propter potentiorum principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles; in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quae est ab apostolis, traditio.*“ — Doue momente purcedu din aceste locuri: odată egala îndreptărire a tuturor comunelor apostolice, în acelă sensu, cum Tertullian (De praescr. haeret. 36.) combină Roma cu Corinthea, Efes, Filippi, „*unde nobis quoque auctoritas praesto est.*“ A doua o înteiătate preponderantă a Romei, pentru care la Tertullian nu se află nici o analogie. Dacă s'ar permite, contra tuturor manuscrisurilor, a modifica cu Massuet René „*potentiorum*“ în „*potiorum*“, atunci o basă a acelei preponderanțe ar fi delatată; *potior principalitas* ar consuna cu *praesto est* a lui Tertullian; dar totu ar mai rămânea încă celalaltu momentu: Roma, ca comună, unde totalitatea credincioșilor trebuie să se concentreze. Pentru totdeauna rămâne însemnătatea centrală a Romei ca cea mai vechiă biserică fondată de Petru și Paulu, o idee a lui Ireneu despre biserică romană și gallică a timpului se (finele secl. II.) Dar pentru a conduce însemnătatea aceleia la o măsură dreptă, trebuie se facem o observare dublă. Întâiu: Ireneu este vocea numai a unei părți din biserică apusenă a timpului se; și deoa privim la sarcasmul lui Tertullian în scrierea sa *De pudicitia*, în care elu impută bisericei romane laxa ei disciplină, cu referință la un edictu al episcopului Zephyrinus: *audito, edictum esse propositum et quidem peremptorium pontifex scilicet maximus, episcopus episcoporum edicit, etc.*, atunci vedem, că încă în secl. II., chiar aici, unde era gata a se recunoșee auctori-

tea Romei se respingea pretensiunile Episcopului romanu. Și a doua: este numai înteiătatea comunelor romane, a bisericei romane, nu a episcopului romanu, carele se afirmă de Ireneu. Despre vr'unu *papismu* nu scie Ireneu nimica: numai starea politică a Romei pătrunde și în caritatea bisericească a comunei creștine din capitala universului, (dovadă, cum de intimu a scintu biserică vechiă romană să se acomodeze demnităților, usurilor vechei Rome păgâne), ceta din urmă baaată formalu pe legende se superstiții tradiționale.

Abia în periodulu lui Ciprian († 258) se ivesce mai remarcabilu *cathedra Petri* în Roma. Cum Petru, caplu apostolilor, se întăiseza ca reprezentantele unității apostolatului. (De unitate eccl. 5: *hoc erant utique et caeteri apostoli, quod fuit Petrus, egalu în onre și potere, sed exordium ab unitate proficiscitur, ut ecclesia Christi una moastretur*). Așa din respectu cătră Petru comuna romană este „*ecclesiae catholicae radix et matrix*“ (ep. 48); *radix* este ilusiune istorică; ea este „*ecclesia principalis, unde unitas sacerdotalis exorta est.*“ Roma reprezentanta unității bisericee, prima inter pares: dar conepiscopulu ei, precum mai nainte il însemnă Ciprianu: acela, carele ocupă „*locum Petri, Petri cathedram.*“ Totuși, este numai o *inteiătate ideală*, care episcopulu din Cartagena o concede celui romanu; și în ceta botezării ereticilor Ciprian în fruntea bisericee africane este în conglăsiune cu episcopii Asiei mici, opunându-se episcopului roman Stefanu, cu provocare la deplina egalitate a tuturor episcopilor, precum el și mai nainte a combătutu mai multe idei de predilecțiune a lui Stefanu.

Dacă a domnit în biserică romană și la episcopii ei deja dela mijloculu secl. II. o pretensiune totu crescendă după o înteiătate absolută în creștinătate și episcopii ei s'au simțitu deja ca episcopi episcoporum: realitatea bisericească acelor prime 4 secole n'a corespunsu acestor pretensiuni și usurpări, și prima otărîce sinodală bisericească, în secl. IV., care atinge auctoritatea bisericească a Romei, scie despre o poziția a Romei foarte parțială, de felu nu universală. Canonulu 6 al primulu sinodu ecum. din Nicea [325] amintesce de episcopulu roman numai în trecātu. Episcopiloru din Alexandria și Antiochia li se conferise drepturile metropolitane asupra bisericelor provinciale aparținătoare la deșit: epei kai tō ente Rome episkopo toutu sunethes esti. Estensiunea diocesei aci adjudecate episcopului roman este

neclară. Pute fi că complexul a fost în adinsă ambfologică. De sigur însă în Nicea s'a gândit, precum se exprimă și Prisca, la „suburbicaria loca” și la „provincia sua”, adică, la cele 10 provincii suburbicariale, cari cuprind insulele și mai întreaga Italia de mijloc. Despre o jurisdicțiune asupra întregii biserici apusene, precum în secol V. învăța Augustin și Ieronim, aci nu este vorba de felu; și nu numai biserica nord-africană a secolului VI., ici și dieceza din Milano și biserica arlatensică a respinsu dela sine în timpurile multă mai ulterioare jurisdicțiunea Romei, — ordinându în toate aceste provincii apusene episcopi fără cooperarea romană. — Ațată este necondiționat sigur: Sinodul nicean nu scie nimic despre primatul Romei, ci o pune într'un rând egal, cu celelalte Metropoli. Firesc deja de timpuriu în secol IV. s'a falsificat la Roma textul canonului nicean. Deja Prisca, după care s'a urmat și în ulterioarele traduceri latine, are ca titlu apocrifă: *Ecclesia Romana semper habuit primatum*; și la sinodul din Calchedon [451] legatul roman Paschasinus ceti. canonul respectiv în acea formă falsificată, contra căruia sinodul protestându îi opune canonul originalu.]

Pe prima treptă la o jurisdicțiune mai întinsă asupra celorlalte episcopate ajunsă episcopul roman Iuliu I (337—352) prin sinodul din Sardica 347. — Acestu sinod alu partidei atanasianilor, ținut în prima fasă a controverselor ariane, în canoane sale 3 până la 5 a decisu dar numai în formă de sentințe a conducătoriului sinodului, Osiu din Corduba, și a lui Gaudentius, episcopu din Naiss în Dacia: „când un episcopu condamnat, convinsu că i-s'a făcutu nedreptate, și cauza sa voesce a se delega în altu sinod, atunci judecătorii lui au să se adreseze la Iuliu, episcopul din Roma, căruia i se lasă în voia a dispune convocarea unu sinodul nouu și aprobarea sentinții sinodului de mai nainte; apelația la elu are de urma re, că locul de condamnatau respectiv să nu se suplinescă până la deciderea romană; Iuliu din Roma pôte decide cauza episcopului apelătorii și prin episcopii provinciei respective și prin esmișii sei, și în deplina sa potere proprie. — Era în adevăr o poziția arbitrară, carea aci se acorda episcopului roman prin episcopii atanasiani. Că prin acosta însă s'a întemplat o novațiune, carea nu se bazează pe vechiulu usă și dreptu, ci pe un acord voluntaru: rezultă din motivarea canonului 3: *Ei dokei hymon ti agapi, Petrou tou apostolou tin mnemen poiesomen. Nu este fără de însemnătate și acea împrejurare, că aceste canoane n'au fostu dispuse în forma usuată a canoanelor sinodali, ci simplu numai ca propuneru, egală cu formula de introducere: Osios episkopos eipen. Înainte de totu însă a fostu numai un prerogativu personalu, pe care o partidă bisericescă l'a acordat, și cealaltă l'a condamnat cu rezoluțiune.*

Că ficțiunile ultramontanismului evului mediu și acelu modernu despre primatul Romei în biserica vechiă sunt preste totu în contradicere cu toate istoriile, dovedesce în modu destul de claru împrejurarea aceea, că toate sinodele decisive a vechii biserici

1) Prisca seu translatio canonum se numesce străvechea traducere latină a canoanelor din Nicea, Anchyra, Neocesarea, Gangra, Antiochia, Constantinopol și Calchedon; ea se deduce din a două jumătate a secol V. și a fostu edată de Iustean în B. h. jur. can. (Paris 1610). Ea s'a demontat prin colecțiunea de canoane a lui Dionysius exiguus. [† Roma 556.]

2) Hefele, Conciliengeschichte I. p. 379—387.

au fostu convocate fără totă conlucrarea episcopului roman. Ele se întruneau prin edict împărătesc, și nici într'unul n'a presidat Episcopul romanu (numai în legendele evului mediu, și în istoria iesuiților) și legatilor lui, numai o coniectură ultramontană a potut să le atribue participarea lor la presiđu; pentru nici o cauză dogmatică nu s'au provocat biserica vechiă la Roma. — Ceea ce la începutu a fost numai un dreptu personal — temporaru, acela Roma îndată l'a folosit, pentru de a face din elu un dreptu vechi permanentu al supremei autorități iudeciale.

Inocentiu I (402—417) încercă mai nainte a da canonului sardiceanu estensiunea cea mai imensă, și pe baza aceluia își însuși un dreptu naturalu în toate întrebările momentose a bisericii; totu așa afirmă Zosim (417—18), că părinții ar fi conferit scaunului roman prerogativa, că sentința sa ar fi cea finală și decidetore.

Totu mai multu se desvoltă în Roma, și deja în secol V. praca mincinoasă de a pune canoanele sardicane ca otăviri a primulu sinod nicean. La sinodul din Efes 431 legatii romani declarară, că Petru, căruia i-s'a conferit poterea legării și deslăgării, vieză și lucră continuu în următorii sei. — Cu Leo I. [440—461] se începe acelu sistem al corupțiunei și falsificării fără tēmă a faptelor istorice, care caracterisază întreaga următoare istorie a papilor. Nime n'au validat așa de energiosu pretenșiunile supematice, că tocmai Leo I. Așa la 445 în certă cu Hilarie, metropolitulu din Arles, înduplecă el pe imperatul Valentinianu III. a emite un edictu, care supunea pe toți episcopii (pe atunci forte contopiți, reduși mai numai la Italia și Gallia) absolutulu primat roman pe baza canonului sardiceanu și a mărimii Romei.

La sinodul IV. ecum. din Calchedon (451) trebuiră esmișii romani se contestede, că Roma ar fi recunoscută cândva canonul 3 alu sinodului ecum. II. din Constantinopolu, (381) care asigură Episcopului Constantinoplei ca alu Romei nu o ta presbiteres times metaton tes Romes episkopon, adică rangulu nemijlocitu după și lângă episcopul roman. Și totuși, precum a demustrat și Quesnel [† 1719], din pertractările calchedonensulu [451] rezultă cu siguritate, că în Roma la începutu s'a recunoscutu forte bine acelu canon; în prima ședință a mărturisit acosta legatii papali destul de precis (în 8 octob.) și abia în ședința ultimă (în Noemb.) protestară ei contra acestor fapte, provocându-se contra canon. 28 calchedonens la celu mai susu citatul canonu (6) nicean, pe carele ei și aci îl propuse în acea formă falsificată, care avu de urmare nemijlocită pentru o mustrare rușinosă 1).

În daru a fostu protestulu lui Leo I și a cesorilor sei contra acelu canon 28 calchedonens carele cu provocare la sinodul din Constantinopol 381, aprobă pentru scaunul din Roma nouă, care ședința împăratului și guvernului, demnitatea lângă episcopul Romei vechi și subordinându lui diecezele din Pont, Asia proconsularis și Tracia. — Roma a recunoscutu otăvirile dogmatice din calchedon, când însă cele bisericesci.

Dela finele secol V. se începă acei secol, decursulu cărora s'au continuat cu vigore și înfățișabilitate falsificările și ficțiunile, cari avu să vescu gloria Romei și a papismului, în acaru origi-

1) Hefele, Conciliengeschichte II. pp. 512, 519 s. m.

și tendință abia critica cea mai nouă răspânde lumina. Convertirea și botezarea lui Constantin la Roma prin Silvestru; înatacarea papei în actele fictive a unui sinod din Sinuessa cu istoria fabuloasă a papei Marcellin; 4) Constitutum Sylvestri, Gesta Liberii, Gesta Xysti III. toate se rădă în tendință egală. Cătră finele secl. VI. aditamentele fictive la *de unitate ecclesiae*; *Liber pontificalis* etc. de Ciprian; Gelasiu I [492—496] numia în batjocoră pre-patriarhul din Constantinopol numai ca episcop al paroikia din Ieraclea, și Grigore I [590—604] ca și Leo I, adevăratul reprezentant al conștiinței papale, a pus cerul și pământul în mișcare pentru de-a smulge dela patriarhul din Constantinopol titlul de patriarh ecumenic.

Cu toate aceste sub decursul celor 7 secole prime n'au conrespuns nici unde realitatea cu presiunile bisericești și idealul de supremație a diecel romane. — Grigori cel mare prin câștigarea bisericești spaniole pentru catolicism, prin relațiunile sale favorabile cu longobarzii și regii franci, prin trangiarea misiunii anglosaxe, care îngropă vechia biserică brită, arată viitoriul papism în germene, introducându episcopatul roman într'o nouă fază de dezvoltare.

Despre pedepse.

Omul, pre care ni place să-l numim tipul și asemănarea lui Dumnezeu, coróna creațiunii, numai prin o creștere conformă regulilor pedagogice în stare a se rădica cătră scopul său înalt și

Acosta a prevădit-o în timpurile noastre mai tóte popórele; astăzi am ajuns la acela punct, unde tóte popórele culte, cari sunt chimate a direge, și a lăti minia și fericirea, tóte popórele aceste sunt coninse despre adevărul dicerei: că prosperarea și viața lui poporului atěrnă dela educațiunea lui.

Au venit la acestu factor de mare însemnătate, și ele au rădicat educațiunii nenumărate biserici, ca între păreții ei se lumineze ingerul mândetei; au ales în ele Apostoli, ca se crească societăți omeni folositori, statului înțelepți și patrioți cu conștiințe moderne și cu caractere firme.

Dorere înse, că în patria noastră, dar în special la noi români e datină de a nu pune destulă îngrijire la educațiune. La noi învățatoriul, care își jertfesece viața pentru lumină, e desprețuit (desconsiderat) cu totul înaintea poporului, ce amăresce mult miera acesta, care și fără de aceea e atât de spinosă.

Triste lucruri, cari numai noi învățatorii le po-

tem corege. Și óre cum? Numai prin aceea, că vom crește în generațiunea nouă un popor cult, un popor înțelept, care deșteptându-se din somnul cel de mórte va da mână de ajutoriu următorilor nostri în lucrarea cea mai sublimă ce există pe fața pământului, în creșterea, în educarea națiunii.

Fundamentul educațiunii își ia începutul în lėgănu, care lėgănu adevărat al copilului este brațul și sinul mamei sale; datorința învățatoriului este numai a continua ceea ce s'a început în casa părintescă. Pentru aceea dar e lucru foarte greú de a fi așa adėnă prevădătoriu și a cunoște în copil natura individuală, deosebitele înclinări, datini, ce acasă mama, nutricea, sau cei din juru au sădit în el. De multe ori se îngreună lucrul învățatoriului de aceea, că nu e destul a continua educațiunea începută acasă de părinți, dar trebuie a o și corege, pentru că la orașe sunt așa mame, cari numai prin aducerea aminte de dorerea născerii sciú că au copii (onóre recepțiunilor), și în locul lor rolul educațiunii îl poartă nutricea, care în mai multe casuri e necultă, nemorală, iar la sate în cele mai multe casuri mamele au însușirile susnumite. — La totu casul aci, educațiunea trebuie se fie greșită.

Din astfelii de case și dela astfelii de părinți se nascu apoi învățaceii cei nesupunători, așa d. n. unul e duru, altul caprițiosu, nu te ascultă, e cerbicosu, celalaltu e resfătat, apoi altul e bătaiosu, sfăditoriu, altul mincinosu și răutăciosu; cu unu cuvėntu căți elevi, atatea nature, — conformu datinelor din casa părintescă.

Acum întrebă cum are se educe învățatoriul astfelii de copii, cum să se scie acomodați naturei copiilor.

Aici trebuie să ne acomodăm după anumite principii, cari sunt statorite, cari sunt conforme individualității, că numai urmărind aceste principii, putem sterpi înclinările cele rele din copil. Deórecă scim că omul când vine pe lume, vine cu înclinare spre bine și spre rău, educatoriul trebuie se fiă foarte precaut; trebuie se caute în spiritul copilului.

În viața pedagogică jócă o rolă foarte însemnată remunerațiunea și pedepsa, despre ce voiú se vorbesc. La primul loc e de însemnat, că învățatoriul se nu fiă iute la împărțirea remunerațiunii sau la demândarea pedepsei.

Pentru aceea se fiă principiu d'a educa (crește) fără pedepsa, dacă înse nu póte încunjura, așa se-lu pedepsescă, ca pedepsa să nu fiă spre atacarea ambițiunii omenești, ci se fie întită spre nimicirea rădăcinii reului făcutu, totodată se fiă și conform etății copilului.

Mulți pedagogi eminenti condamnă cu totul pedepsele; iar renumitul pedagog Curtman dice: „Pedepsa a fost în tóte timpurile recunoscută ca cel mai însemnat mijlocu educativu, ba asupra omenilor neculți ca unicul în felul său, și cu tóte că civilizatiunea progresivă a delăturat une e pedepse pre aspre și le-a înlocuit cu altele mai moi, — totuși pedepsele numai în unele casuri norocoșe s'ar pótea șterge.“ Dar de și sunt mulți pedagogi contrarii pedepselor, totuși pedepsele nu se potú eschide din școlă, pentru că precum ori ce lucrare are scopu, așa și pedepsa are scopul său. Scopul pedepsei este: îndreptarea copilului.

Pedepsa însă trebuie se steie în armoniă cu gradul de cultură al societății umane, în care se crește

1) 296—304. Sub persecutarea lui Dioclețian de frică ar fi scăpat în templu al lui Vesta și Isis; păcatul acesta însă Parafrazoscut în un sinodiu la Sinuessa. Augustin a declarat istoria asta de o minciună.

2) Janus, Der Papst u. d. Concil, p. 132 s. m.

3) Pfahler, Greg. d. Gr. u. seine Zeit p. 97 s. m.

4) După unu conclusu al conferinței învățatoresce din Oradea mare, această disertațiune trebuia să se trimită încă în anul scutit spre publicare; însă fiind că disertațiunea a fost scrisă cu ortografia cu semne ce o folosim acuma iar „Biserica și Școla“ se scria atunc cu altă ortografiă, am fost constrinsu a o transcrie nou, și a o trimiti P. O. D. Comisariu consistorialu în Oradea ce am și făcutu în 4 Sept. st. n. 1882. după cum adevărasec protocolul de inmanuare. Dar Dl. Comisariu consistorialu a aflat bine a nu satisface dorinței conclusului adusu din partea acelei corporațiuni căreia a fostu DSA președinte, ci a ținut disertațiunea sine din care causă numai acuma se publică. Autorul.

copilul. De multe ori chiar și părinții nimicescă totă osteneța învățătorilor și în privința acésta, trecându de comunu în extremități, pentrucă despre o parte desmărdă copiii, iar despre altă parte ei singuri se pōrtă atât de brutal și neuman, încât pedépsa învățătorului nici nu se pōte lua în considerațiune. Scrisu este că Dumnezeu va respăti la totu însul după faptele sale; și așa ôre nu va fi mai bine dacă ne vom lua pedépsa încă pe pământu, ca prin acésta îndreptându-ne se ajungem înaintea tronului sêu. ? Întru adevêr, debilul omu trebuie se fie acela care nu consimțesece cu acea, că mai bună e pedépsa pe pământu, decât în ceri, și mai bună e și pe pământu la copil decât la bărbăți. Pedépsa este neîncunjurabilă, căci omul aduce cu sine chiar la născere înclinare egală spre bine și spre rēu. Ba precum dicu pesimistii — are mai mare înclinare spre rēu, care înclinare, mai cu samă în viața noastră modernă, modernitate care stă dintr'o grămadă de păcate comune, din superficialitate ridiculă și peste tôte din îngâmfare nespūsă — se desvōltă în o rēutate, care apoi în gradul superlativ, nu numai că omōră morala, omōră vieța sufletescă a omului, dar e în stare a omori, a nimici și chiar vieța fizică.

Și acuma vine întrebarea, ôre când și cum trebuie se pedepsim copiii? Aici încă sunt diferite păreri, însă e superflu a ne ocupa cu ele, destul dacă ne vom provoca la judecata minții sănătose, care nu poftesece alta, decât că pedépsa se fie amăsurată timpului în care trăim, culturii, dar mai cu samă naturii corporale și etății copilului. Iar la întrebarea că când să se aplice pedépsa? e pré naturalu, că atunci când a greșit așa, încât învățătorul precut vede deja simburul, din care are se orēcă vre-o rēutate, care va face din copilul voios, și fericit unu tiner estravagant, unu bărbat păcătōs, care pōte dōră se aibă bunătăți materiale, dar cunoscința cea rea nu-lu va lăsa să se odichnescă, până când va odichni în pământul celu rece — în mormântu. Părinții, cari vor pricepe împrejurările aceste nu se vor opune pedesirii copiilor, dar din contra vor da mâna de ajutoriu învățătorului. Iară pedepsele să se folosescă în următorul mod:

1. Față de celu ce greșesece, să se arate învățătorul cu neamicie.
2. Sub decursul prelegerii tăcerea neașteptată produce suprindere, și decă învățătorul aruncă o privire ageră și seriosă spre celu ce face disordine, — așa disordinea va înceta îndată.
3. După prenotarea în cartea școlei în mai multe rânduri urmēză admonițiunea publică.
4. Decă înse elevul a făcutu o greșelă mai mare, învățătorul se-lu cheme la sine, și se vorbescă cu elu părintesece, ce vedēndu copilul va cunosce cruțarea învățătorului față de elu.
5. Lipsirea de plăcerile comune, precum sunt jocurile, preumblările, excursiunile ș. a. încă au efectu mare asupra elevului.
6. Față de elevul cerbicosu, guraliv, și grob să-si arete învățătorul disprețul sêu prin aceea, ca se nu-lu ia în seamă, se nu-lu provoăce a ceti, se nu-i caute ocupațiunile cu unu cuvēntu la-nici unu obiectu de învățămēntu se nu-lu observeze. — Acéstă pedépsă înse se se folosescă câtu mai rar, și și atunci se dureze celu multu o di.
7. Eschiderea din ôrele de prelegere, pe jumătate oră, sêu una oră, încă se pōte folosi cu rezultat bunu. Fiind-că atotū potintele creatoru a pus în in-

ternul omului unu judecătōriu, o putere sufletescă, și acésta judecă faptele omului, care putere se numesece „lumina sufletului” sêu conștiința; în urma puterii acesteia se nașce în copil mustura de sine care se rescōlă contra pornirilor rele, se rușineză de slăbiciunea sa și așa produce în spiritul copilului o trecere la calea binelui.

8. La greșeli mai mari se încunoscințeze învățătorul pre părinții copilului despre greșela comisă, și se nu țină ca deositoriu pentru sine a-i cerceta și în casele lor. *)

Aceste sunt cele mai moderate pedepse, dintre cari pōte să alegă învățătorul. Decă învățătorul va pedepsi astfelu, atunci scopul sêu celu frumosu, de a îndrepta pe copilul pornit, pe calea cea rea, îl va ajunge; și de și nu-i-se va redica monumente de pétră, de și nu-i voru cunosce numele în țări străine și peste mai mulți școli, conștiința dulce, că și-a împlinit chemarea, îl va face fericit.

Mihail Mărcuș.

Despre păcatul beției.

Istoria nēmului omenesc ne spune, că precum în timpurile de acuma, când prea bine să soie ascunde rēutatea sub acoperemintul fățării; așa și în timpurile cele vechi ale simplității, adecă: când tot omul așa grăta, precum simția; totuși istoria nēmului omenesc ne descopere unele urme rele, modrul cuviincios, sau ne-cuviincios, carele l-au întrebuintat ômenii în deprinderile vieții lor. Întru acésta descriere a istoriei vedem noi aceea, cumcă în fiecarele véc și epocă omul a fost numai om, și măcar-că prin isbată înaintarea în caltră se cualifică, adecă dobândesc o formă nouă păcatele cele strămoșesci; totuși trei patimi, adecă: pofta cea necuviōsă a trupului, scumpia și trufia vieții totdeuna au stat și până în ziua de astăzi încă stau în calea omului, în care apoi cel ne ascultători de conștiință împedcându-se, pătimesc, și fôrte rēu să vătămă, chiar și însuși patriarhii și strămoșii, adecă cel dintăiu a nēmului omenesc, căroră li se cădea a găsi următorilor lor strănepoți, calea cătră o vieță ne-novată, nu putură rămănea, în mijlocul stricăciunilor acestora ne smintiți.

Omul cel dintăiu Adam, carele pe lângă darul cel dat lui dela ziditorul, avea modrul cel mai bun de a se ținea în stutul nevinovăției, de abia ce pusecesă pe calea vieții, împedcându-se în trufie cădu, fôrte cumplit se vătămă; după el pe toți următorii lui asemenea nenorocire îi întimpină. — Din di și tot mai tare se stricău ômenii, încât drept Dumnezeuescă ne mai putēndu-i răbda, prin potop apă îi stersă de pe fața pământului, din care — ne spune istoria testamentului vechiu — Noe cu familia sa fu scăpat, ca să pōtă în a doua doilea tată, pre pământul cel pustiit de lăcunire. Însă de abia ce trecu grōza potopului, de abia ce arată pământul iarăși darurile sale: Iată cuviincios acesta patriarh, carele până la potop au pătrădit vieța nevinovată, împedcându-se în pofta cea păcătoasă, cade, îmbătându-se de vin, și se face pre de ris înaintea fiiloru sêi întru atăta, cât fu silu blăstăma pe unul din aceia.

*) Veți mai pe larg „despre pedepse”. Pedagogia de Lazăr Petrovičiu fostu profesorul preparandiului în Arad.

Întemplarea acésta alui Noe, pentru aceea o găsim în disertațiunea mea despre beție, fiind din toate cele ce s'au scris, putem vedea, căt ușor se poate sminti și omul cel cu viață mai înnoată, dacă cu darul acesta alui Ddeu, adevărat vinul, dar mai vartos răchia cea cu multă otravă, care poporul nostru o folosește mai cu deadinsul, și cu beăturile bețive trăese în mod necuviințat. — Deci în învățătura acésta, voi arăta mai întâi batjocoritoare urmări, cari se nasc din beție; și voi aduce spre învățată eșemplul feciorilor lui Noe, ca să vedeți fraților, ce influență are purtarea cea scandalosă a părinților asupra fiilor.

Noe îmbătându-se de vin zăcă degolită în ea; și adevărat, așa de batjocoritoare fu acésta pentru alui, la care în stare tréză, fără îndoială, nici nu ar fi devenit; însă așa lucrăză beătura cea bețivă, îl jefuesce pre om de darul cel mai scump, și de minte. Tocmai așa se poate socoti beția, ca nebunia care durează puțin timp. — Beția îi face și unii omeni, cei mai cumpliti nebuni, de care se cîne, iară mai vartos casnicii lor, așa trebuie să se păzescă, ca și de o fiară sălbatică; unii iarăși se pieresc în beție fapte vrednice de rîs, și de batjocură; alții fantaséză, vorbind într-o latură ca cei aburați la minte; alții zac în chipul celor amețiți, și de nici o simțire; însă lucrarea cea mai deosebită, și comună a beției este: că îi despoie, îl despoie pre om de și nu atîta trupește, dar mai mult sufletesce.

Precum vesmintele ne acoper trupul de sîmiala și de păcîți; așa mintea și înțelepciunea ne acoperă de păcîți acelea, cari stăpînesc în noi, făcînd ca să nu vedem în forma lor cea adevărată. — Mintea noastră, une-ori acoperă, adevărat ascunde patima aceea, care suntem stăpîniți; une-ori ne sfătuesce, ca să nu felim de patimă să producem, și să ne arătăm înaintea lumii, cu carea într-alt-mod nu ne putem apăra: cu un cuvînt, mintea pe calea fațarniciei, cu un fel de vesminte acoperă goliciunea patimilor noastre, care i-se par ei a fi mai plăcute. Mai pe urmă înțelepciunea cea adevărată prin mijlocirea înțelepciunii, pune în lucrare îmbunătățirea firii noastre, și prin mijlocul simțirilor cele ne-silnice înfrîndu-le, și deprindîndu-ne într-o simțire cele cuvioase; însă zădărnice e totă silința înțelepciunii spre ascunderea patimilor noastre, căci îndată ce se asupresce mintea noastră bețivă, goliciunea patimilor se arată în toată simțirea. — Deci de voesci a cunoște patimile noastre, examinăzăl pre acela atunci, când e în stare bețivă, căci atuncea spirtul îi ia înțelepciunea, și atunci pre ușor vei vedea, ce zace înrînsul. — Astfel marele pedagog Pythagora, punînd mare pond pe moralitate, pe elevii săi îi examina astfel, că îi ducea în stare bețivă, apoi punîndu-le întrebări prea necuviințate și descoperîu patimile.

Prin mijlocirea beăturii de multe ori vine la cunoștință, cumcă aplicările firești nu sunt așa de rele pentru unii omeni, precum se vedea acele a fi în purtările lor; și prin ajutorul personalității, prea bine știind omii peste sine, cu deadinsul se fac răi; căci voiesc să se arăta înaintea lumii mai mult, decât ce sunt într-adevăr; pentru aceea: trufia, tirania și nedreptatea e caracterul vieții lor față de alții; iară după ce îi învinge pre unii ca aceștia beătura, cu totul se schimbă: din trufași se fac pretenoși; din tirani, se schimbă; din nedrepti, buni și îndurați; se despoe

adeacă adevărată lor însușire, care în stare de trezie stă întrînșii nădușită.

Însă mai cu putere lucră beătura într-o descoperirea răutăților ascunse; sunt unii, cari în trezie așa își știu întocmi purtarea sa, încâtă ni se par a fi cei mai buni, și mai cuvioși; iară după ce trage beția de pe fața lor larfa, adevărat acoperișul fațarniciei, vine într-o arătare totă goliciunea patimilor, care domnesc în trînșii. — Beția îl face pre acela carele almintrenea se vede a fi iubitor de contenire, și de viață curată, că după ce s'a înferbentat de beătură, să se slobodă la vorbe, și fapte necurate; căci unde e beția, acolo e și diavolul; beția face că acela carele în trezie prea bine știe ascunde patima sa cea pismuitoare sub fața pretiniei, îmbătându-se fără de nici o contenire să și verse veninul pismei sale asupra altora; beția face, că acela ce în trezie se vede a fi cinstitor de religie, și temător de Ddeu, fiindu cu capul plin, luminat se arată, cum calcă sub picioare toate cele sfinte batjocorindu pre Ddeu, și alte datorințe, cari se țin de servitînă aceluia. —

Lucrarea acésta a beției ar putea fi eșemplu și aceluia, cari cu înțelepciunea sa numai într-o aceea se nevoesc, ca în toate lucrurile lor ajutîndu-se prin fațarnie, să se potă face pre sine înaintea lumii plăcuți, și de odată fericiți; însă fraților! știți că promisa mîntuire numai atunci o putem aștepta, când ne vom curăți de stricăciunile acele, cari prin desfrînarea patimilor trupești s'a aședat în noi; știți și aceea, că acésta înfrînare singură înțelepciunea o poate duce în sfârșit; însăși religia încă chiar înaintea înțelepciunii ne arată dreptul, și toate cărările acele, pe lângă care i-se cuvine ei a dirige patimile.

Deci luați sama fraților, că de va goni beătura cea bețivă înțelepciunea, se vor stârni nesilnicele patimi, și de ce mai adese ori va fi asuprită înțelepciunea de beție, cu atîta mai greu se poate săvârși căința, și îndreptarea, și cu atîta e mai adevărat aceea, că: „Nici furii, nici lacomi, nici bețivii, nici ocărătorii nu vor moșteni împărăția lui Ddeu” — dice apostolul Pavel. — Păziți dară fraților, păziți măsura într-o trezie, iar mai vartos în beătură; apoi când vedeți pre unii cuprinși de bôla beției, aduceți aminte de uriciunea goliciunii lor, și ve îngrețoși de dînsul, precum s'a îngrețoșat și Noe de răutatea omenilor celor mai înainte de potop.

Acésta cu atîta mai vartos vi-se cade a face, cu câtă ne încetată caută spre voi mai mulți ochi și încă așa felu de ochii, cari, — după ce vă despoe beția, — vedu spurcăciunile vîștre, vedu și forțe tare să smintesc.

Feciorii cei trei a lui Noe înțelegîndu în ce stare necuviințată se află părintele lor, de și nu toți trei cu asemenea purtare s'au arătat oătră dînsul, totuși într-unu chipu judecară despre necuviința lucrului celui implinit de Noe bătrînu. — Părinților! luați bine aminte la aceea, că fiil voștri, de odată sunt și judecătorii voștri cei mai aspri, cari prea bine cunosc necuviința purtării vîștre cea scandalosă, și batjocura lor; deci ce socotiți, că de grăznică privire potă fi în ochii pruncului aceea, când e silitu elu a vedea: cum părinții lui se tăvălesc în spurcăciune tocmai că dobitoacul, și cu deadinsul se aruncă în starea cea grozavă a nebuniei.

— Învățătorilor! credeți-mi, că învățaceii voștri, cu mult mai bine ved. smintelele voștre, decât voi ale lor. Aduceți-vă aminte, că poporul nostru în totu pasul îl urmărește pre luminătorul său.

Vai voue părinților! Vai voue luminătorilor poporului! dacă prin exemplul vostru cel rău faceți, ca fiii, învățaceii și supușii voștri, să urmeze exemple rele, dela voi. — Educatorul se premergă totdeauna cu exemplu bun, dema de imitat; căci: vorbele numai mișcă, iar exemplele atrag; căci, cela cu faptele strică, ce dăce cu gura, acela cu adevărat nu luminează, ba mai tare întunecă. — Ne spune istoria testamentului vechiu că Ham, cu batjocură vorbește despre goliciunea tatălui său, fraților săi. — Și ore pentru ce dintre toți feciorii lui Noe, numai singur Ham a arătat necinstire cătră tatăl său? Istoria nu ne spune acesta; însă putem judeca, — din viața practică — că el a trebuit să fie mai plăcut, înaintea părinților săi; căci nenumerate întâmplări se arată că pruncul cel mai iubit, ajungând în vrastă năcăjese mai tare pre părinți. Grigiți deci părinților și educatorilor! să nu vi-se întempe asemenea; târziu va fi al blăstăma pre densusul atunci, de cumva creșterea voastră e pricina răutăților, tot blăstămul se va întorce asupra capului vostru.

Fii cei buni ai lui Noe Sim și Iafet, foarte tare au simțit batjocura părintelui lor; din carea causă nici nu voese a privi la goliciunea aceluia, ci întorcânduși fețele îndărăpt, îl acoperiră cu o mantună. — Vrednici fii de totă. Iubirea și lauda! cu câtă sirguintă acopere bunătatea voastră cea fiască goliciunea părintelui vostru. — Deci nu ar fi drept a dăce, că în dăile de astăzi numai fiii necinstitori de părinți, rămășițe de a lui Ham se află între omeni. — Sunt și așa fel de fii și fice, cari tremură de frică, când i și aduc aminte, cum părinții nu se sfiesc a-și vătăma onorea prin fapte batjocoritoare; — sunt așa fel de fii, a căroră față arde ca focul de rușinea, carea îi cuprinde, vedând necuviințele părinților, cari cu totă voia ar închide gura acelora, când aud sudălmile, jurămintele, și vorbele cele spurcate eșind din trînsa. Aceste sunt exemplele de tôte dăilele, cari le-au de model fiii poporului nostru.

Educătorilor! fie-ve nainte ca un tablou, dăsa marelui pedagog Platone, care sună așa: „Nimic mai divin decât educațiunea, căci fiind tinerimea educată bine, și cum se cuvine, calea prin viață este fericită.“ — Cu adevărat, numai așa putem ascepta, să vedem poporul la o stare mai fericită, dacă tinerilor, adeca factorilor lumii nouă le vom premerge cu exemple demne de imitat; căci cum dăseu mai sus: exemplele atrag. — O nenorocoșilor părinți, dară cu ce ochi puteți căuta în fața fiilor voștri; după ce ați venit în ori din nebunia aceea, care v'au făcutu de rîs altora? fără îndoială cu ochii plini de rușine. Feriți-vă deci de răutatea beției, carea de multe ori v'indemnă spre realizarea celor mai însemnate fărădelegi; căci din beție se nasce îndresnirea cea necuviasă, care duce pre omu la fapte de rușine; din beție se nasce necurățenia, vătămarea sănătății, căci: nesățulă aduce mörte; se mai nasce apoi lenevirea de a împlini datorințele creștinesci, prin urmare perderea mântuirii; — din beție urmăză negrijirea de familie, și așa sărăcia cea mai amară; — din beție se mai nascu și furtușagurile, aprinderea, aciderea ș. a. Din beție se mai nasce necinstirea sərbătorilor, căci bețivii în dăilele de Dumineci și sərbători petrecu prin birturi, la urta beție și jocu de cărți, și în alte lucruri ne-

cuviiințiose întru atăta: cât Ddēu, în dăia cea demăi sərbătoare, care este alăsă, și sfințită spre slujba sfințeniei sale, mai mult se ocăresce, și se vatămă dău densii, decât în celelalte dăile ale săptămănei. — Dintru beție răsar sfeđile, vrăjmăsiile, clevetile, holile sudălmile; cu un cuvânt totfelul de răutăți.

Unde o parte din popor s'ar păre că în Dumineci și sərbători se înclină spre birt, spre urta beție, și condemnatul joc de cărți: sfătușii se pară să sescă aceste patimi rele și păcătoșe, spunendū următorile cele rele și triste, și mai ales că chiar aceste patimi rele sunt, care mai eurând despoe pre omu moșia părintescă, iar pe membrii familiei de pănă îmbrăcăminte, apoi de onore, de pace și bunăînțelegere casnică.

Dar întru tôte noi ca luminătorii lor, să le premergem cu exemple și fapte bune, și să-le revocăm în memorie dăsa Măntuitorului Christos: „Băgați de sēmă, să nu se îngreuieze inimile voștre, cu mâncăre, care, cu bēntură și cu grigile lumesci, și să viați preste voi dăia cea fără de veste.“

Gavrilă Pală.

D i v e r s e.

* Preasănția Sa D. Episcopu diecesan Ioan Mețian a plecat Mercuri cu trenul de međedeli la comuna Mecherechiu, în protopopiatul Orađi-mari unde, în dăia următoare a sevrișit sântirea bisericii de a colu, cu care ocașione a hirotonit întru protopop diaconul Cimoneriu, alesu ca preot în parochia din Minis, comitatul Arad. Dela Mecherechiu Preasănția Sa a continuat dramul spre părțile Călugărepede, pentru a face vizițiune canonică în protopopiatele Peșteșului și alu Lanceli.

* Denumire. In locul părintelui protopop Constantin Gurban, directoru substitulă la institutul pedagogic, Preasănția Sa D. Episcopu diecesan a denumit ca administratoru în protopopiatul Butenilor pe părintele parochu și ases. cons. Mihai Sturza, din Sepreș.

* Colectă pentru seminariu. Pre lângă cele publicate în Nr. 36 alu foiei nōstre au mai întrat următoarele oferte pentru seminariu, și anume: comuna Lipova din causa unei reparaturi costisitoare la biserica numai 200 fl. comuna Păncota 200 fl. comuna Ușusău 50 fl. Cianadulă-magiară 600 fl. solvindū în doi ani, comuna Secușigiu 150 fl. În comuna Jacuș în protopopiatul Orađi-mari prin stăruințele preotului Toma Pacala s'a colectat ca oferte benevolente 300 fl. v. a. numai dela popor. Onore la asemănatu poporū iubitorū de progresu și cultură națională. Asemenea și comuna bisericescă S. Săldăbaju, tot în protopopiatul Orađi-mari, la stăruințele preotului localu Mihai Mangra, a votat pentru fondul seminariului 100 fl. ceea ce, luând în considerarea necesitatea comunei, este o sumă preste tōtă așteptarea.

* Învitare de prenumerațiune la „Micul Abecedariu“ de Ioan Tuducescu, învățatoru în Lipova. ducemū la cunoștința Ou. Publicu, că amū pusū sub tipariu această carte fundamentală, lucrată după metoda intuitivă — cu icōne — și în formă de manual pentru școlari. Materialul e înteu scris apoi tipăritu și e de ajunsu pentru primul anu școlă. Tabelele suntū copie fidelă a manualului. Partirea și tehnica „Micului Abecedariu“ diferă

tote Abecedarile noastre intru aceea, că elu cuprinde mai mecanismul scrierii și cetirei cu litere mici și cu atâta e mai ușor și practic. Iar mecanismul scrierii și cetirei cu litere mari și bisericesci intru alu II-lea an școlasticu va aparé la timpulu *Prețului de prenumerațiune*: 1. exemplariu „Micul Abecedariu” (18 tabele de părete) constă 3 fl. 60 cr. 2. exemplare „Micul Abecedariu,” manualu pentru școliari, constă 2 fl. (Mai puțin de 10 exempl. din manualu nu se potu prenumera.) La aceste se dá metoda de procedere gratis. Stimati colegi, cari v. să scrieți a le avé — suntu rugați a le prenumera pâna la 30 Septemvrie s. v. a. c. la adresa autorului; — și să scrieți ce voru trimite înainte prețulu abonamentului, să scrieți și să expeda franco, iar celorlalți cu recepere postală (Post-Nachnahme, posta-utânvétel.) Abecedariulu se împărește cu „ortografia academică.” Apelămu încă la căldura și sprijinulu On. Publicu și alu colorilor. Lipova (Banat-Lippa) la 1. Septemvrie 1883
 de *Ioan Tuducescu*, m. p. învățatoriu în Lipova, autoru-editoru. *Demetriu Romanu*, învățatoriu în Lipova, ca editoru.

* **Necrolog.** Cu adevărata părere de rău înream tânguirea noastră pentru că neindurata mörte răpitu unu bravu membru alu națiunei noastre stins conlocuitoriu de frunte alu orașulu Lugosu, pentru curățenia și firmitatea caracterului său, pentru onestitatea și onorabilitatea sa, se bucura de o mare iubire și de unu renume generalu nu numai în locul nașterii sale, ci în comitatulu întregu, ba și în toate părțile locuite de români. *Dr. Iosif Miescu* medicu diplomatu, fisicul orașulu Lugosu, deputatu sinodalu, reprezentante municipalu, unulu din cele mai erudiți medici, o adevărată mândria a roșii din acele părți și a tuturor cunoscătorilor alu sufletu bun și nobil carele în cerculu său activitate alerga fără amênare la patulu de doreri și răcirilor și la mi de ómeni li-a redatu sănătate și li-a scosu viéta din mâna morții; acest bravu, și folositoriu membru alu societății omenesci și familiei de ginta română a încetat din viéta în trecută, în órele de nópte, lovitú fiind de o boala mare în inimă, carea momentan ia adusú și la moarte, iară publiculu intristarea și jelea. Multu reținu defunctu trăise numai 49 de ani, n'ayutú viața d'a avé descendenți, dar avea o sociă cu care se însușiri, o adevărata matronă română, pe Dna *Miescu n. Șerbanu*, cu carea timpú de 17 ani au avutú o esemplară viéta conjugală și ambiu imortală servéu societății cu frumoșe esemple pentru viața domestică, pentru fidelitatea și alipirea conjugală, și pentru adevărați părinți pentru sărăcime. În timp de mai multu ani *Dr. Iosif Miescu* și eserciă praca medicinală și herculane de la Mehadia unde asemenea era un vindecătoriu și se bucura de bunu renume, stimă și înțelegere chiar și din partea științinilor ce-și căutau sănătatea la numitele băi. Pe terenu alu activu politico-politice *Drul. Iosif Miescu*, era unu bărbat foarte activ; cu tóte; că era espusu influinței și activității lui ba chiar, prin acésta, în și escămotatú din viața sa și elu procuru pânea de tóte dílele și la călăuzitoriu alu poporulu și dorea ferbinte, — elu totuși și a pasionat caracterulu său politicu, tinandulu pe acesta pe o linie pur național și era și la bine și la rău totu cu partidulu naționalu romanu, pentru adevărate interese ale poporulu romanu. Iată o virtute și o înțelepciune repozatulu urmașiloru se, care este de respectatú și de imitatú. În viéta socială

Dr. Iosif Miescu, prin însușirile și talentulu său în-născutu era unu adevăratu jvelu căci, escelentulu său umor, o raritate în felulu său, totdeuna și în tóte împrejurările procura hilaritate, desfătare și distragere și astfel vindeca ranele întristării, înveselea inimile cătrânite și prin asta le reda potere vitală. Remășițele pământesci ale defunctulu s'a înmormentatú în sâmbăta trecută, făcândulise onórea ultimă în mod meritatú, deci rogămu pre toți cunoscúții ca să se asocieze cu noi intru jalnica óftare. Fieți țerina ușoră, memoria eternă! (Luminătorul.)

* **Necrolog.** *Constantin Mintia* unulu dintre cei mai bravi economi a comunei Șustra după unu morbú foarte îndelungatú și-a datú nobilulu său suflet în 31 Aug. în mânil creatoriului, lăsându în doliu soția sa Ana pe ginerile se Șerbanu Dorca pe ficia sa Maria și alte rudeni. Osamintele lui s'a aședatú spre eternă odihnă în 1 Sept. cu pompă convenită; înmormentatú fiindu de 3 preoți la care preotulu Nicolau Martinoviciu a țienutú o cuvântare pătrundétore. Un amicú.

* **Rectificare.** La colecta făcută de clericulu *Georgiu Pap* în părțile Beiușulu pentru seminariulu aradanu ni se trimite rectificare în acelu înțelesú că alătura cu densusu a colectatú și clericulu *Vasilu Popoviciu*.

CONCURSE.

Pentru vacanta parochie din comuna *Burzucú*, protopresviteratulú Luncei comitat. Bihoru se publică concursu cu terminu de alegere 18. Septemvrie a. c. v.

Emolumintele: cortelú cu dóuă încheperi, celelalte venituri computate în bani facú laolaltă 401 fl. 60 cr. pe unu anu.

Doritorii de a ocupa acésta parochie sunt avisați, ca recursel lorú se fie instruate conform statutulu org. adresate comitetulu parochialú asternute Rssimulu Dnú protopopú concerninte în Oradea-mare.

Datú în *Burzucú*, la 25. August 1883.

Comitetulu parochialú.

Cu învoirea mea: *Cavriú Neteu*, m. p. protopopú.

Pentru deplinirea stațiunei învățătoreșci din comuna *Valeadeni*, inspectoratulú școlar alu Caransebeșulu se escrie prin acésta concurs, cu termin până în 18 Septemvrie a. c. st. v. când se va ținea și alegerea.

Emolumintele încopiate cu acest post sunt: a) salariu în bani gata 300 fl. b) pausalú pentru scripturistica 5 fl. c) 32 metri de lemne în natură din cari are a se încălđi și școla. d) dóue jugere livadă, grădină de legumi, și cuartir liberu.

Doritorii de a ocupa stațiunea acésta sunt avisați recursel sale instruate conform dispusețiunilorú statutulu organic și adresate sinodulu parochialú din *Valeadeni* ale adresa subscrisulu comisariú consistorialú în *Ezerisú*, posta ultimă *Ezeres*, *Valeadeni* în 1 Septemvrie 1883.

Pentru comitetul parochial :

Ioan Meda m. p. președinte.

În conțelegere cu comisariulu consistorialú *Ioanú Oprca* m. p.

Pentru vacanta stațiune învățătoreșcă din comuna bisericescă *Pojoga*, protopresviteratulú Lipovei conform mai înaltei ordinaciuni consistoriale a senatulu de școle din *Aradú* dtó 16. Septemvrie 1881 Nr. 2522, prin acésta se escrie concursu cu termin de alegere pe díua de 18 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumintele sunt: 320 fl. v. a. în bani gata; diurne pentru conferințe 15 fl. v. a. 10 orgii de lemne din care are ase încălzi și școala, cortelul liberu cu drădină intravilană pentru legumi de 1200 □, dela gecare înmormântare câte 20 cr. v. a. unde va fi fiator a merge învățătorul.

Doritorii cari voiesc a ocupa stațiunea această sunt avertizați recusele lor ale instrua conform dispozițiilor stat. organicu ale adresa inspectorului de școle Demetriu Marcu în Bircășișu p. u. Kápolnás prezentându-se în vre o duminică seú serbătoare la sânta biserica, spre ași arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Dela recurinți se potesc cunoșcerea limbei magiare încât se potă propune în școlă, să cere ca să se pricepă bine la pomăritu și horticultură în fine se aduce la cunoștință și aceia împrejurare că alesul învățătoriu va fi deobligat la toate serviciile bisericesci, a funcționa ca cantore.

Pojoga, la 14. August 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: **Demetriu Marcu** m. p. inspectorul de școle

Pentru deplinirea postului de învățătoriu la clasa I. dela școala gr. or. confesională din *Belintu*, tractul Hasiășului, — se deschide concursul cu termen de alegere pe ziua de 25. Septembrie s. v. a. c.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. ca salariu anual; 1½ jugeră de pământ arătoriu; jumătate din venitele dela înmormântări; locuință liberă cu ½ jugeră grădină; și 32 metri de lemne din cari să încălzească și școala.

Recurentii sunt avertizați, recusele lor ajustate conform prescrișorului statutului organicu, și §-lui 6. alu art. de lege XVIII. 1879, și adresate Comitetului parochial, a-le trâmite părintelui protopopu Georgiu Creciunescu, ca inspectorului tractualu de școle, în Belincz, p. u. Kiszetó, și a-se presenta în vre o Duminică ori serbătoare în biserica din locu, spre ași areta dexteritatea în cântările și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protop. și inspect. școl.

Pentru deplinirea postului de capelanu clasa I. lângă veteranul paroch Nicolau Grozescu din *Belintu*, *) tractul Hasiășului să deschide concursul, cu termen de alegere pe ziua de 2/14. Octombrie 1883.

Emolumintele sunt: 10 jugere de pământ arătoriu în valoare de 200 fl. v. a. și a treia parte din accidențele ștolari dela 230 nr. de case.

Recurentii sunt poftiți, recusele lor ajustate conform prescrișorului statutului organicu, și adresate comitetului parochial, — a-le trâmite părintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu în Belincz, p. u. Kiszetó, și a-se presenta în vre o Duminică ori serbătoare în biserica din locu, spre ași areta dexteritatea lor în tipicul și cântările bisericesci.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protop. și inspect. școl.

*) Din partea Prea Sântitului Domn Episcopu diecesan suntem provocați a aduce pentru orientarea recurentilor, la concursul din *Belintu*, — că capelanul alegend pre lângă veteranul precu Nicolau Grozescu va deveni paroch după mórtea acestuia, și ca atare va avé venitul sesiunii întregi în sumă cam de 700 fl. la anu, și stola dela 230 numere de case, prin ce se completează dotațiunea unei parochii de frunte. Red.

În urma ordinațiunei Vener. Consist. Oradea dto 31. Maiu 1882. Nr. 435. B. se scrie concu pentru afiliatele comune *Șușturogi* și *Almașu*, cu termen de alegere 19. Septembrie a. c. v.

Emolumintele sunt: cortelul liberu, grădina *Șușturogi*, — dela ambele comune veniturile comitate tote în bani anualminte 426 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa aceste comune vacante sunt avertizați, ca recusele sale se fie instruate conform statutului org. adresate comitetului parochial asternute Rssimului Domn protopopu concernante Oradea-mare.

Datu în *Șușturogi*, la 26. August 1883.

Comitetul parochial

Cu învoirea mea: **Cavritu Neteu**, m. p. protopopu

Se scrie concuostu, pentru deplinirea posturilor învățătoresci, în următoarele comuni, din Comitatul Bihor, cercul inspectorialu alu Ceffel.

I. *Sân-Nicolaulu rom.* cu termen de alegere 11. Sept. v. a. c. salariul învățătorului e, 300 fl. și cuartir liberu.

II. *Gepiu*, cu termen de alegere pe 14. Sept. v. a. Salariul învățătorescu e, 100 fl. v. a. 6 șinice grâu, 6 șinice de cucurudu, 3 jugere 856 □ pământ arătoriu, — cuartir liberu, cu două chilii, câmp și grădă pentru vite.

Dela diligința învățătorului va depinde salariul învățătorescu, să se rădice pe viitoriu la fl. v. a.

Doritorii de a competi la aceste posturi poftiți, recusele sale instruate conform stat. org. lângă alăturarea testimoniilor preparandiale și calificatiune — ale adresa subscrisului inspectorului școl. de școle în *Berechiu* (*Barakony*) p. u. Cseffa.

Berechiu, 18/30. Aug. 1883.

Comitetul parochial

In conțelegere cu: **Teodoru Papu**, m. p. inspectorul școle.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci dela clasa a II. din comuna bisericescă *Șoimoșu*, com. Aradului se deschide concursu.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 80 fl. 2) 2/4 sesiune de pământ. 3) 8 orgii de lemne care este a-se încălzi și școala. 4) Cuartir încălzit ori 40 fl. v. a. banii. 5) Grădină de legumi și tăia din competița pascumului comunu 1/4 lângă grădina de pomăritu. 6) Pentru conferința învățătoresci 7 fl. 50 cr. 7) Dela înmormântări va fi poftit, dela cei ce se îngropă cu ceremoniu dela ceilalți 60 cr.

Comuna *Șoimoșu* după noua arondare va fi înțesată la protopresviteratul *Totvaradiu*, — unde se va ocupa această stațiune, recusele lor instruate conform statutului parochial, și instruate conform statutului organicu, aș a-le suscerne protopresviteratul *Totvaradiu* per *Soborsin*, până în 11. Septembrie s. v. a. în carea și se va ține și alegerea, — recurentii vor să avé a-se presenta în vre o duminică ori serbătoare în biserica spre ași areta dexteritatea în cântările și tipic.

Șoimoșu, 20. Iuliu 1883.

În numele comitetului parochial:

Iosifu Vuculescu, not. comit. parochial